

Predaj podniku v intenciách konkurzu
Sale of an enterprise within bankruptcy proceeding

JUDr. Martin Perniš

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva

Anotácia

Predložený článok sa zameriava na analýzu predaja podniku v kontexte zákona č. 513/1991 Z. z. Obchodného zákonníka a komparáciu predaja podniku v rámci konkurzu podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Pomenúva základné aspekty a problematiku predaja podniku.

Annotation

The following article discusses on analysis of Sale of an enterprise in connection with the Commercial Code No. 513/1991 Coll. and comparison Sale of an enterprise within bankruptcy proceeding under the Act on Bankruptcy and Restructuring no. 7/2005 Coll. The article deals with basic aspects and issues of the Sale of an enterprise.

Klíčové slová

zmluva o predaji podniku, Obchodný zákonník, zákon o konkurze a reštrukturalizácii, práva a záväzky, kupujúci, predávajúci, podnik

Key words

The contract of sale of an enterprise, Commercial Code, Act on Bankruptcy and Restructuring, rights and obligations, buyer, seller, enterprise

1. Pojem podnik a část podniku

Pri analýze predaja časti podniku je v prvom rade potrebné si zadefinovať pojmy podnik a časť podniku. Pojem podnik explicitne vymedzuje zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len ako „Obchodný zákonník“) v § 5, kde je uvedené: *„Podnikom sa na účely tohto zákona rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť,“* čo znamená, že okrem budov, pozemkov a hnuteľných vecí do podniku patria aj zaregistrované ochranné známky a autorské diela, ku ktorým má podnik majetkové práva alebo obchodné tajomstvo. Podnikom je teda priestor, v ktorom podnikatelia vykonávajú svoje podnikateľské oprávnenie, ako aj priestor, kde zhromažďujú súbor rozmanitých hodnôt, ktoré využívajú na to, aby podnikali. Pri vymedzení pojmu „časť podniku“ nie je situácia taká jednoznačná, nakoľko slovenská obchodno-právna legislatíva tento pojem explicitne neupravuje, avšak je možné vychádzať z ustanovenia § 487 Obchodného zákonníka, ktoré uvádza: *„Ustanovenia § 477 až 486 platia aj pre zmluvy, ktorými sa predáva časť podniku tvoriaca samostatnú organizačnú zložku“* v spojení s § 7 Obchodného zákonníka, ktorý definuje organizačnú zložku podniku ako odštepny závod alebo iný organizačný útvar podniku, ktorý je zapísaný v obchodnom registri. Organizačné zložky môžu byť vytvárané ako samostatné funkčné celky alebo samostatné územné strediská, čo znamená, že môže ísť o členenie na báze funkčnosti alebo na báze územného členenia. Časťou podniku však nemusí byť len taká organizačná zložka, ktorá je zapísaná v obchodnom registri alebo ktorá má samostatne vedené účtovníctvo. Skutočnosť, že podnik sa delí na samostatné organizačné zložky by mala vyplývať z vnútorného organizačného poriadku alebo by mala byť daná určitou ekonomickou samostatnosťou, v dôsledku čoho je spôsobilá na samostatný predaj.

2. Predaj časti podniku

Predaj podniku alebo jeho časti je jedným z dvoch spôsobov nakladania s podnikom. Druhým z týchto dvoch spôsobov je predaj alebo kúpa obchodného podielu, alebo kúpa akcií, kde sa jedná o klasický spôsob prevodu, kedy pôvodní spoločníci/akcionári prevedú svoj podiel/akcie na nových vlastníkov obchodného podielu/akcionárov, ktorí sa stanú „vlastníkmi“ spoločnosti ako aj všetkých hmotných a nehmotných zložiek podnikania, ktoré patria danej spoločnosti. Pri predaji podniku predávajúci nezaniká i napriek tomu, že prichádza o všetky aktíva a pasíva, ktorých ekonomickým ekvivalentom u predávajúceho bude kúpna cena. Kupujúci je právnym nástupcom predávajúceho len v rozsahu nadobudnutých aktív a pasív. Tieto dva spôsoby nakladania s podnikom sa navzájom často zamieňajú, ale je nimi možné dosiahnuť ten istý ekonomický efekt, avšak v inom rozsahu.

Podnik sa nemusí nutne predávať ako celok, ale je možné predáť aj jeho časť, ktorá funguje ako samostatná organizačná zložka. Predaj časti podniku sa môže uskutočniť z viacerých dôvodov, ako sú napríklad rozhodnutie vlastníka, ktorý je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať a nakladať s ním podľa svojej vôle^[1] alebo zakladateľa, prípadne ak je podnik v režime likvidácie alebo v konkurze. Predaj podniku alebo jeho časti sa zabezpečuje zmluvou o predaji podniku.

3. Zmluva o predaji podniku (časti podniku) a jej náležitosti

Zmluva o predaji podniku alebo jeho časti je v slovenskom právnom poriadku zmluvným typom, ktorý zakladá medzi zmluvnými stranami absolútny obchod. Keďže je ako zmluvný typ upravená výlučne

v Obchodnom zákonníku, spravuje sa ním vždy bez ohľadu na právnu povahu účastníkov. Značným charakteristickým znakom zmluvy tohto typu je jej výrazná kogentnosť. Ustanoveniami upravujúcimi zmluvu o predaji podniku sú § 476 a nasl., § 479 ods. 2, § 480, § 481, § 483 ods. 3 a § 488 Obchodného zákonníka, ktoré vylučujú možnosť odchýlenia sa od nich. Táto kogentnosť zmluvy o predaji podniku alebo jeho časti vyjadruje jej náročnosť.

Zmluva o predaji podniku je typom kúpnej zmluvy, ktorý musí spĺňať určité náležitosti, predovšetkým musí byť vyhotovená v písomnej podobe, kde sa na zmluve vyžadujú osvedčené podpisy kupujúceho a predávajúceho. Nakoľko je zmluva o predaji podniku alebo jeho časti dvojstranným právnym úkonom, prvým znakom je povinnosť určenia zmluvných strán, ktorými sú predávajúci a kupujúci. Predávajúcim je v tomto prípade podnikateľ a kupujúcim môže byť aj osoba nepodnikateľa. Obe strany musia byť náležite označené identifikačnými údajmi a od 01.01.2005 je daňový subjekt povinný uvádzať daňové identifikačné číslo na všetkých dokladoch, ktoré vydáva.[\[2\]](#)

Vzhľadom k tomu, že Občiansky zákonník ustanovuje, že platný je taký úkon, ktorý bol urobený určite a zrozumiteľne[\[3\]](#), je potrebné v tejto zmluve vymedziť veci, práva, iné majetkové hodnoty a záväzky, ktoré tvoria predávaný podnik, resp. časť podniku. Pri vymedzení predmetu zmluvy je o niečo zložitejšie takéto vymedzenie, nakoľko je to v praxi zložitým problémom, najmä pri predaji podniku v prevádzke, kde dochádza priebežne k zmenám v aktívach a pasívach. V prípade väčších podnikov sú spravidla predmetom znaleckého ocenenia, ktoré je podkladom na určenie ceny a identifikácie predmetu predaja. Ak sú súčasťou podniku nehnuteľnosti, vzťahuje sa predaj aj na tieto nehnuteľnosti. Predpokladom zahrnutia zložiek (hnuteľné veci, nehnuteľné veci, finančné prostriedky, atď...) je však skutočnosť, že tento majetok slúži k prevádzkovaniu podniku.

4. Prechod práv pri predaji časti podniku

Vo všeobecnosti znamená prechod práv zmenu v osobe veriteľa, a teda namiesto predávajúceho sa veriteľom stane kupujúci. Kupujúci musí v zmluve prevziať záväzok na zaplatenie kúpnej ceny, z čoho vyplýva, že medzi podstatné náležitosti zmluvy o predaji podniku alebo jeho časti patrí dohoda o prevode vlastníckeho práva k veciam, právam a iným majetkovým hodnotám na kupujúceho. Z Obchodného zákonníka vyplýva, že pri predaji podniku sa uplatňuje princíp komplexnosti prechodu všetkých vecí, práv, záväzkov a iných hodnôt, na ktoré sa predaj vzťahuje. Kupujúci kúpou podniku nadobudne všetky práva patriace k podniku, na ktorých sa s predávajúcim dohodli. Na kupujúceho prechádza predovšetkým vlastnícke právo k hnuteľným veciam a po rozhodnutí príslušného Okresného úradu, katastrálneho odboru o povolení vkladu do katastra nehnuteľností aj k nehnuteľným veciam.

Kupujúci taktiež vstupuje do práv a povinností, ktoré vznikli zo zmlúv alebo z iných právnych skutočností. Iným spôsobom je upravený prechod priemyselných práv alebo iných práv z duševného vlastníctva a prechod obchodného mena. Práva vyplývajúce z priemyselného alebo duševného vlastníctva súvisiace s podnikateľskou činnosťou prevádzaného podniku upravuje § 479 Obchodného zákonníka, ktorý má však kogentnú povahu len sčasti, a to vo vzťahu k ods. 2: „*K prechodu práva podľa odseku 1 však nedochádza, ak by to odporovalo zmluve o poskytnutí výkonu práv z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva alebo povahe týchto práv*“, zároveň treba dodať, že ustanovenie § 479 ods. 1 Obchodného zákonníka: „*Na kupujúceho prechádzajú všetky práva vyplývajúce z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva, ktoré sa týkajú podnikateľskej činnosti predávaného podniku. Ak je pre*

nadobudnutie alebo zachovanie týchto práv rozhodné uskutočňovanie určitej podnikateľskej činnosti, započítava sa do tejto činnosti nadobúdateľa uskutočnenej po predaji podniku aj činnosť uskutočnená pri prevádzke podniku pred jeho predajom“ je dispozitívne, čo znamená, že je na uvážení zmluvných strán, či si ho upravia odlišne, prípadne ho zo zmluvy vylúčia úplne. Ak k tejto dohode nedôjde účinnosťou zmluvy, prechádzajú na kupujúceho všetky práva, ktoré vyplývajú z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva.

Prevodom obchodného mena sa zaoberajú ustanovenia Obchodného zákonníka, [\[4\]](#) v rámci ktorých je vyslovená zásada, podľa ktorej nie je možný prechod obchodného mena bez súčasného prechodu podniku. Otázka prevodu obchodného mena je súčasne upravená v § 481 Obchodného zákonníka, ktorý napriek svojej kogentnej povahe umožňuje zmluvným stranám dohodnúť sa, že na kupujúceho neprechádza právo používať obchodné meno spojené s predávaným podnikom. V zmysle vyššie uvedeného ustanovenia teda nejde o povinnosť prevodu obchodného mena na nového vlastníka, ale ide o koncepciu nadobudnutia práva novým vlastníkom na používanie obchodného mena.

Jednou z ďalších problematík pri prechode práv pri predaji časti podniku je prechod pohľadávok z predávajúceho na kupujúceho, ktorý sa riadi ustanoveniami o postúpení pohľadávky [\[5\]](#). Na kupujúceho prechádzajú všetky pohľadávky vzniknuté z činnosti podniku, ktoré neboli do účinnosti predaja predávajúcemu zaplatené. Prechod týchto pohľadávok znamená pre predávajúceho oznamovaciu povinnosť voči dlžníkom. Súhlas týchto dlžníkov nie je potrebný, nakoľko Občiansky zákonník výslovne hovorí len o oznamovacej povinnosti predávajúceho.

O predaji podniku musí predávajúci informovať aj zamestnancov, s čím je spojený aj prechod práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov. Predávajúci musí túto povinnosť splniť najneskôr mesiac pred účinnosťou zmluvy o predaji podniku a zamestnancov písomne informovať. Pracovnoprávne vzťahy pri predaji časti podniku sú upravené v § 480 Obchodného zákonníka: „*Práva a povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov k zamestnancom podniku prechádzajú z predávajúceho na kupujúceho*“, obdobná právna úprava sa nachádza aj v Zákonníku práce [\[6\]](#). Vzhľadom na to, že na kupujúceho prechádzajú všetky povinnosti z predchádzajúceho zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z pracovnoprávných vzťahov, bez ohľadu na to, či vznikli z pracovného pomeru na základe pracovnej zmluvy alebo z iného pracovnoprávneho vzťahu, ktorý vznikol na základe iných skutočností, bude budúci kupujúci povinný uspokojiť všetky pracovnoprávne nároky zamestnancov, ktoré neboli ku dňu prevodu uspokojené.

5. Predaj podniku v rámci konkurzu

Pri speňažovaní časti úpadcovho podniku sa postupuje primerane ako pri speňažení celého úpadcovho podniku. Hlavným účelom speňažovania majetku, ktorý podlieha konkurzu [\[7\]](#) je získať v čo najkratšom čase a s vynaložením čo najnižších nákladov najvyšší možný výťažok. V zmysle tohto musí správca vždy speňažiť aktíva v záujme čo najväčšieho výťažku z predaja. Cieľom zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len ako „ZKR“) je riešenie úpadku dlžníkov, prostredníctvom speňaženia ich majetku, s cieľom uspokojiť veriteľov. Pri speňažovaní majetku konkurznej podstaty je správca viazaný podrobnými pravidlami ohľadom jeho postupu pri speňažovaní [\[8\]](#).

V prípade predaja podniku alebo jeho časti v rámci konkurzu nastáva zmena v subjekte na strane predávajúceho, kde podľa § 44 ods. 1 ZKR oprávnenie úpadcu nakladať s majetkom podliehajúcim

konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, prechádza na správcu vyhlásením konkurzu. Správca pritom koná v mene a na účet úpadcu.

Jedným zo spôsobov, ktorými v konkurze možno speňažovať majetok úpadcu je podľa ustanovenia § 92 ods. 2 ZKR speňaženie podniku, a to „*pri speňažení podniku správca prevedie na kupujúceho zmluvou všetky veci, práva a iné majetkové hodnoty patriace k podniku. Zo záväzkov súvisiacich s podnikom na kupujúceho prechádzajú len záväzky, ktoré vznikli v súvislosti prevádzkovaním úpadcovho podniku po vyhlásení konkurzu a nepeňažné záväzky z pracovnoprávných vzťahov uvedených v zmluve. Na zmluvu, ktorou správca speňaží úpadcov podnik, sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu. Na speňaženie časti úpadcovho podniku sa toto ustanovenie použije primerane.*“. Z úvodnej vety vyššie uvedeného ustanovenia vyplýva, že správca pri speňažení úpadcovho podniku prevedie na kupujúceho zmluvou všetky veci, práva a iné majetkové hodnoty patriace k podniku, čo znamená, že na kupujúceho sa prevádza všetok majetok patriaci úpadcovi a tvoriaci konkurznú podstatu.

Ďalší spôsob uvádza ustanovenie § 92 ods. 6 ZKR tak, že: „*Ak správca speňažuje majetok podliehajúci konkurzu inak ako predajom podniku, časti podniku alebo podstatnej časti majetku patriaceho k podniku, môže speňažiť nehnuteľnosť podliehajúcu konkurzu len dražbou; tým nie je dotknuté ustanovenie § 93 ods. 1 ZKR*[\[9\]](#). *Na dražbu organizovanú správcom sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu*[\[10\]](#); *oznámenia súvisiace s dražbou správca zverejňuje v Obchodnom vestníku*“. Z predchádzajúceho uvedeného ustanovenia vyplýva, že správca je povinný pri speňažovaní nehnuteľnosti vykonať dražbu, pričom verejná obchodná súťaž, verejné ponukové konanie či iný spôsob speňažovania neprichádzajú do úvahy.

Špecifikom pri realizácii predaja podniku, resp. jeho časti v prípade konkurzu je aplikácia § 83 ods. 1, písm. d) ZKR, na základe ktorého je na prevod podniku potrebný záväzný pokyn príslušného orgánu,[\[11\]](#) ktorý ho vydáva správcovi konkurznej podstaty na odplatný predaj podniku alebo jeho časti.

6. Prechod záväzkov pri predaji podniku v rámci konkurzu

Odlíšnosťou oproti úprave v Obchodnom zákonníku je rozsah práv a záväzkov pri predaji podniku, kde na kupujúceho neprechádzajú všetky záväzky podniku, ale iba prípadné záväzky, ktoré vznikli v súvislosti s prevádzkou podniku po vyhlásení konkurzu,[\[12\]](#) ďalej v prípade, ak tento podnik po vyhlásení konkurzu nebol prevádzkovaný, neprechádzajú na kupujúceho ani žiadne záväzky, okrem nepeňažných záväzkov z pracovnoprávných vzťahov, ktoré sú výslovne uvedené v zmluve o predaji podniku alebo jeho časti. Predchádzajúce znamená, že kupujúci preberie iba tých zamestnancov, ktorí sú výslovne uvedení v zmluve. Dôsledkom prechodu nepeňažných záväzkov je stav, keď sa kupujúci momentom účinnosti zmluvy stáva zamestnávateľom *ex lege*.

ZKR ukladá správcovi povinnosť uhrádzať záväzky súvisiace s prevádzkou podniku z dosiahnutých výnosov podľa poradia, a to z dôvodu, že ide o peňažné záväzky, ktoré vznikli prevádzkovaním podniku správcom a ktoré správca nestihol, prípadne nebol schopný uhradiť. Takéto záväzky si však nemožno zameniť so záväzkami, ktoré vznikli v súvislosti so správou majetku. V prípade, že príjmy z prevádzky podniku nepostačujú na úhradu záväzkov, dôjde k ich prevodu na kupujúceho dňom prevodu. „*Pri predaji podniku sa na kupujúceho prevedú len tie záväzky, ktoré boli splatné, ale pre nedostatok finančných prostriedkov sa neuhradili alebo záväzky, ktorých splatnosť ešte nenastala.*“[\[13\]](#)

V prípade predaja podniku, na ktorého prevádzkovanie sa vyžaduje povolenie alebo licencia, ak má byť takýto podnik ďalej prevedený na účely ďalšieho prevádzkovania, môže správca tento podnik previesť, resp. jeho časť len na takú osobu, ktorá disponuje potrebnými oprávneniami (povolenie, licencia,...) už pred samotnou kúpou podniku. Rovnako to platí aj pre predaj časti podniku alebo podstatnej časti majetku patriaceho k podniku.

Záver

Predaj podniku alebo jeho časti sa realizuje na základe zmluvy o predaji podniku, ktorá sa riadi ustanoveniami Obchodného zákonníka. Na kupujúceho prechádzajú práva a povinnosti vzniknuté zo zmlúv, práva priemyselného alebo duševného vlastníctva, taktiež obchodné meno a pracovnoprávne vzťahy. Pri predaji podniku alebo jeho časti v konkurze, sa osoba predávajúceho zmení na správcu. Pri tomto druhu predaja podniku je podstatou predáť aktíva v záujme čo najvyššieho výťažku predaja. Na rozdiel od predaja podniku, pri predaji podniku v konkurze prechádzajú iba prípadné záväzky, ktoré vznikli v súvislosti s prevádzkou podniku po začatí konkurzu. Je možné teda konštatovať, že predaj podniku v rámci konkurzu je účinnou metódou speňaženia majetku úpadcu. Výsledkom takéhoto speňaženia majetku úpadcu je uspokojenie veriteľov v konkurze efektívnou metódou.

Použité informačné zdroje:

1. ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2012
2. zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník
3. zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii
4. zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
5. zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov
6. zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce
7. zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov
8. zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov

Poznámky pod čiarou

[1] § 123 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“)

[2] § 31 ods. 11 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov

[3] § 37 ods. 1 Občiansky zákonník

[4] § 11 Obchodný zákonník

[5] § 524 a nasl. Občiansky zákonník

[6] § 31 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce

[7] Druhá časť ZKR

[8] Druhá časť, siedma hlava, tretí oddiel ZKR

[9] „Pri speňažovaní majetku správca nie je viazaný právom pridať sa k prevodu akcií, právom požadovať prevod akcií, právom požadovať nadobudnutie akcií a zmluvnými predkupnými právami. V prípade speňažovania majetku, ku ktorému sa viaže zákonné predkupné právo alebo predkupné právo zriadené ako vecné právo, správca písomne ponúkne predmet predkupného práva za podmienok ustanovených osobitnými predpismi (zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) tomu, kto je z predkupného práva oprávnený; ak osobitný predpis neustanovuje kratšiu lehotu, správca nie je týmto predkupným právom viazaný, ak oprávnený predkupné právo nevyužije do 60 dní od doručenia písomnej ponuky.“

[\[10\]](#) Zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov

[\[11\]](#) § 82 ZKR

[\[12\]](#) § 92 ods. 2 ZKR

[\[13\]](#) ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii, Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2012, s. 643